

ΜΠΟΡΧΑ ΒΙΛΑΣΕΚΑ

Συμπτώσεις δεν υπάρχουν

Πνευματικότητα για σκεπτικιστές

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΘΕΟΔΩΡΑ ΔΑΡΒΙΡΗ

 ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΜΠΟΡΧΑ ΒΙΛΑΣΕΚΑ

Συμπτώσεις δεν υπάρχουν

Πνευματικότητα για σκεπτικιστές

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΘΕΟΔΩΡΑ ΔΑΡΒΙΡΗ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Λογοτεχνικά δοκίμια
Βιβλιοθήκη σοφίας για τη ζωή
Μπόρχα Βιλασέκα, *Συμπτώσεις δεν υπάρχουν.*

Πνευματικότητα για σκεπτικιστές
Borja Vilaseca, *Las casualidades no existen.*
Espiritualidad para escépticos

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου
Μετάφραση: Θεοδώρα Δαρβίρη
Διορθώσεις: Ευαγγελία Δάλκου

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης
Copyright© Borja Vilaseca, 2021

Copyright© Penguin Random House Grupo Editorial S.A.U., 2021

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ
(Εκδόσεις Πατάκη), 2022

Πρώτη έκδοση στην ισπανική γλώσσα από τις εκδόσεις
Penguin Random House Grupo Editorial S.A.U., Βαρκελώνη 2021

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,
Αθήνα, Φεβρουάριος 2025

KET E366 ΚΕΠ 24/25

ISBN 978-960-16-7056-0

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Περιεχόμενα

I. ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΑΠΑΤΗ.....	15
1. Ούτε να το εξηγήσει κάποιος μπορεί.....	17
2. ...Ούτε και θέλει να το κατανοήσει.....	19
3. Από την πεποίθηση στην εμπειρία.....	21
II. ΠΑΡΕ ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΧΑΠΙ.....	25
4. Αφυπνίσου!.....	28
5. Να είσαι ταξιδιώτης, όχι τουρίστας.....	30
6. Η σχέση μου με τον Θεό.....	32

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΧΩΡΙΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

III. ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΡΟΠΑΤΟΡΙΚΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ.....	45
7. Ο ομφαλός της Γης.....	46
8. Η δικτατορία του εγώ.....	50
9. Η δύναμη των πεποιθήσεων.....	56
10. Ο λαβύρινθος του νου.....	61
11. Τα φαντασιοκοπήματα της σκέψης.....	64
12. Ο βρόχος της συγκίνησης.....	69
IV. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ.....	78
13. Η προέλευση της ιερότητας.....	79
14. Η μαγική τέχνη της προϊστορίας.....	84

15. Ένας θεός για κάθε τομέα της ζωής.....	89
16. Το μονοπώλιο του μονοθεϊσμού	97
V. ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.....	109
17. Η ειρωνεία στην περίπτωση του Ιησού του Ναζωραίου	111
18. Τα εγκλήματα της θρησκείας.....	116
19. Ο φόβος της Κόλασης	123
VI. Η ΑΠΟΜΑΓΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.....	132
20. Η δολοφονία του Θεού	135
21. Ο επιστημονικός φανατισμός.....	139
22. Ποιος έπλασε το σύμπαν;.....	142
23. Η πνευματική έρημος.....	145

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΑΦΥΠΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

VII. Η ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.....	153
24. Συλλογική ύπνωση	155
25. Η λειτουργία της αντιξοότητας.....	161
26. Ανακούφιση, αυτοκτονία ή θεραπεία;.....	167
27. Φωτίζοντας το σκοτάδι.....	170
VIII. ΑΝ ΑΛΛΑΞΕΙΣ ΕΣΥ, ΘΑ ΑΛΛΑΞΟΥΝ ΟΛΑ.....	175
28. Η πραγματικότητα είναι ουδέτερη	176
29. Πάψε να ταράζεις τον εαυτό σου.....	183
30. Πώς να επαναπρογραμματίσεις τον νου	190
31. Μάθε από τους «πνευματικούς δασκάλους» σου...198	
IX. Η ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	207
32. Μυστικισμός και φώτιση.....	208
33. Ο Θεός είναι μέσα σου	214
34. Ο διαλογισμός ως φάρμακο.....	219
35. Κάνε ντους όσο κάνεις ντους.....	227
36. Ο κόσμος είναι μια ψευδαίσθηση.....	232

X.	ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΓΩ	238
	37. Το εμπόριο της απόγνωσης.....	239
	38. Η σκοτεινή πλευρά των γκουρού	241
	39. Οι εθισμένοι στην αυτοβοήθεια.....	246

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΜΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΧΩΡΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

XI.	ΚΟΣΜΙΚΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	255
	40. Η αιώνια φιλοσοφία	256
	41. Θρησκεία εναντίον πνευματικότητας.....	260
	42. Το παιχνίδι των ματριόσκα	265
	43. Καλώς ήρθες στη λέσχη των ακραίων	271
XII.	ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΕΙΑ.....	277
	44. Το σύμπαν διέπεται από νόμους	278
	45. Αδικία δεν υπάρχει	284
	46. Η αποδεκτολογία.....	290
XIII.	Η ΑΦΥΠΝΙΣΜΕΝΗ ΖΩΗ.....	298
	47. Αγάπα τη μοναξιά σου	299
	48. Βγες από την πνευματική ντουλάπα.....	306
	49. Τίποτα δεν είναι τόσο σημαντικό	311
	50. Ο θάνατος δεν είναι το τέλος.....	317
XIV.	ΕΠΙΛΟΓΟΣ: ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ	323
	51. Υπάρχει ελεύθερη βούληση;	324
	52. Άσε τον εαυτό σου στην ησυχία του	330
	53. Μακτούμπ	332
	ΠΑΡΕ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ	337
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	339
	ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.....	343

Αυτό το βιβλίο είναι μια απάτη

Η αμφισβήτηση των πιο βαθιά ριζωμένων πεποιθήσεων απαιτεί πολύ θάρρος, γιατί συνεπάγεται την παραδοχή ότι ίσως κάναμε λάθος σε όλη μας τη ζωή.

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΦΙΣΜΑΝ

Μια ομάδα διανοουμένων με επικεφαλής έναν σπουδαίο λόγιο αποφάσισε να επισκεφτεί ένα κέντρο ανατολικής φιλοσοφίας. Είχαν περιέργεια να μάθουν περί τίνος επρόκειτο. Απ' ό,τι φαίνεται, εκεί ζούσε ένας ηλικιωμένος σοφός που παρέδιδε μαθήματα διαλογισμού. Και κάθε μέρα προσείλκυε ολοένα και πιο πολλούς αναζητητές που ήθελαν να μνηθούν στην πνευματική βελτίωση.

Μόλις έφτασαν, η ομάδα πέρασε στον προθάλαμο, όπου τους καλωσόρισε ένας ξεναγός. «Αν προσέξετε, υπάρχουν δύο πόρτες από τις οποίες μπορείτε να εισέλθετε στο κέντρο μας», είπε, δείχνοντας πρώτα τη μία και μετά την άλλη. «Στην πρώτη υπάρχει η επιγραφή “Με προκαταλήψεις” και στη δεύτερη η επιγραφή “Χωρίς προκαταλήψεις”. Σας παρακαλώ, μπειτε από αυτή που σας αντιπροσωπεύει περισσότερο», κατέληξε.

Ακολούθησε παρατεταμένη παύση, κατά τη διάρκεια της οποίας τα μέλη της ομάδας αντάλλαξαν απορημένα βλέμματα. Ξάφνου, ο λόγιος αποφάσισε να κάνει

ένα βήμα μπροστά, και κατευθύνθηκε με αποφασιστικότητα προς την πόρτα που έγραφε «Χωρίς προκαταλήψεις». Αμέσως μετά τον ακολουθήσαν και οι υπόλοιποι για να διαβούν την ίδια πόρτα.

Εντούτοις, όταν επιχείρησε να γυρίσει το πόμολο της συγκεκριμένης πόρτας, αντιλήφθηκε πως δεν υπήρχε είσοδος. Η πόρτα που έγραφε «Χωρίς προκαταλήψεις» ήταν οφθαλμαπάτη. Στην πραγματικότητα, επρόκειτο για έναν τοίχο πάνω στον οποίο είχαν ζωγραφίσει μια πόρτα. Εκνευρισμένος και ντροπιασμένος, ο λόγιος πήγε στην πόρτα με την επιγραφή «Με προκαταλήψεις», που ήταν και η μοναδική που οδηγούσε στο κέντρο ανατολικής φιλοσοφίας.¹

Ο λόγιος, μαζί με την ακολουθία του, μπήκε σε μια από τις αίθουσες διαλογισμού, όπου ο σοφός καθόταν μόνος και σιωπηλός. Με το που τους αντίκρισε, ο σοφός χαιρέτησε τα μέλη της ομάδας εγκάρδια. Και, κοιτάζοντας τον λόγιο στα μάτια, τον ρώτησε: «Τι μπορώ να κάνω για εσάς;» Και ο λόγιος απάντησε: «Δεν ξέρω ακόμη... Θεωρώ πως είμαι άτομο δύσπιστο και επιφυλακτικό, με επιστημονική σκέψη. Και για να πω την αλήθεια, έχω την αίσθηση πως η πνευματική βελτίωση είναι μια ψευδοεπιστήμη για απελπισμένα άτομα, χωρίς κρίση. Παρ' όλα αυτά, ακούω πολύ καιρό να μιλούν για σένα, οπότε σου παραχωρώ δέκα λεπτά από τον χρόνο μου για να μου συνοψίσεις τις βασικές διδαχές σου».

Ο γέροντας, χαμογελαστός και πολύ ήρεμος, του απάντησε: «Σ' ευχαριστώ πολύ για την ειλικρίνειά σου. Επίτρεψέ μου πρώτα να σου προσφέρω ένα φλιτζάνι τσάι». Και αμέσως άρχισε να γεμίζει το φλιτζάνι του λόγιου. Μόλις το γέμισε, συνέχισε να βάζει τσάι, ώσπου ξεχείλισε και χύθηκε στο πάτωμα. Έκπληκτος και θυ-

μωμένος, ο λόγιος άρχισε να ουρλιάζει: «Μα τι κάνεις, ανόητε; Δε βλέπεις πως το φλιτζάνι είναι γεμάτο και δε χωράει άλλο τσάι;» Ατάραχος, ο σοφός τού απάντησε: «Φυσικά και το βλέπω. Με τον ίδιο τρόπο παρατηρώ πως το μυαλό σου είναι υπερβολικά γεμάτο με προκαταλήψεις. Αν δεν το αδειάσεις, είναι αδύνατο να μάθεις κάτι καινούριο».²

1. Ούτε να το εξηγήσει κάποιος μπορεί...

Το βιβλίο αυτό είναι μια απάτη. Και ο βασικός λόγος είναι πως όταν γράφεις για την πνευματικότητα, είναι σαν να προσπαθείς να εξηγήσεις σε εκ γενετής τυφλό πώς είναι το βιολετί χρώμα. Είναι αδύνατο. Αν και η γλώσσα αποτελεί ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο επικοινωνίας, καμία έννοια δεν μπορεί να περιγράψει κάτι τόσο υποκειμενικό, απροσδιόριστο και λεπταίσθητο όπως το πεδίο της μεταφυσικής και της συνείδησης. Το πολύ πολύ, οι λέξεις να δείχνουν τον δρόμο που οδηγεί στην εμπειρία, χωρίς οι ίδιες να αποτελούν εμπειρία.

Και είναι άλλο πράγμα να «καταλαβαίνεις» και άλλο –εντελώς διαφορετικό– να «κατανοείς». Μπορεί οι λέξεις αυτές να μοιάζουν πολύ, ωστόσο υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ τους. Η πρώτη αναφέρεται στην απλή νοητική αντίληψη οποιασδήποτε πληροφορίας ή γνώσης που εκφράζεται εννοιολογικά. Είναι συνώνυμη του «αντιλαμβάνομαι». Η δεύτερη, όμως, έχει μια πολύ πιο βαθιά σημασία: περιγράφει την άμεση εμπειρία και το βίωμα, που καθιστά δυνατή την πλήρη αφομοίωση της γνώσης, η οποία εξελίσσεται σε κομμάτι του εαυτού. Είναι συνώνυμη του «ξέρω».

Για παράδειγμα, όλος ο κόσμος καταλαβαίνει ως έννοια τον φόβο τον οποίο πρέπει να αισθάνεται κάποιος που πέφτει με αλεξίπτωτο για πρώτη φορά. Μέσω της νοημοσύνης, καταλαβαίνεις πόσο τρομακτικό είναι να πέφτεις από αεροπλάνο που πετά σε ύψος τεσσάρων χιλιάδων χιλιομέτρων από το έδαφος. Εντούτοις, μπορείς να το κατανοήσεις μόνο αν τολμήσεις να το βιώσεις ο ίδιος μέσω της εμπειρίας σου. Μόνο αν έχεις πέσει με αλεξίπτωτο ξέρεις πώς είναι να ανοίγει η πόρτα του αεροπλάνου λίγο πριν από την πτώση. Διαφορετικά, δεν έχεις ιδέα. Όσο κι αν σου το εξηγούν, είναι εντελώς αδύνατο να κατανοήσεις πώς αισθάνεται κάποιος που πέφτει κάθετα στο κενό με ταχύτητα διακοσίων χιλιομέτρων την ώρα. Γι' αυτό, άλλη λύση δεν υπάρχει από το να πραγματοποιήσεις κι εσύ πτώση με αλεξίπτωτο.

Κατά παρόμοιο τρόπο, σίγουρα καταλαβαίνεις τη φράση «συμπτώσεις δεν υπάρχουν». Είτε συμφωνείς είτε όχι, αντιλαμβάνεσαι τι σημαίνει. Παρ' όλα αυτά, μάλλον δεν κατανοείς ακριβώς τι σημαίνει. Πράγματι, είμαστε τόσο συνηθισμένοι να συμβιβάζομαστε με την απλή αντίληψη, που το ίδιο το ρήμα «κατανοώ» δε χρησιμοποιείται πια πολύ στην κοινωνία μας. Γι' αυτό και το συγκεκριμένο βιβλίο είναι μια απάτη: η γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο δεν μπορεί να εξηγήσει σε βάθος αυτό που στην πραγματικότητα επιδιώκω να μοιραστώ μαζί σου: το πόσο υπέροχη είναι η ζωή όταν την προσεγγίζουμε από πνευματική σκοπιά.

Όσα δοκίμια κι αν επιχειρήσουμε να γράψουμε και όσα συνέδρια και αν οργανώσουμε, η πραγματική πνευματικότητα δεν μπορεί να μπει σε θεωρητικά καλούπια, να επικοινωνηθεί ή να δηλωθεί. Μπορούμε μόνο να την εφαρμόσουμε, να τη βιώσουμε, να γίνει προσωπική μας

εμπειρία. Κυρίως γιατί δεν μπορούμε να την προσεγγίσουμε μέσω του νου, της νοημοσύνης μας και της γλώσσας. Για τον λόγο αυτό, ίσως το μόνο στο οποίο μπορεί να αποβλέπει το συγκεκριμένο βιβλίο είναι να αποτελέσει πηγή έμπνευσης προκειμένου να τη βιώσεις ο ίδιος.

Τα λόγια δεν μπορούν να εκφράσουν παρά μόνον ένα μικρό μέρος της ανθρώπινης γνώσης· αυτό που μπορούμε να πούμε και να σκεφτούμε είναι πάντα απείρως πιο μικρό από αυτό που βιώνουμε.

ΑΛΑΝ ΓΟΥΟΤΣ

2. ...Ούτε και θέλει να το κατανοήσει

Το μεγάλο εμπόδιο και εχθρός αυτού του βιβλίου είναι το γεγονός ότι εμείς οι άνθρωποι, σε γενικές γραμμές, σπάνια είμαστε διατεθειμένοι να θέσουμε υπό αμφισβήτηση τον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε τη ζωή. Γι' αυτό και κατά κανόνα υιοθετούμε αμυντική στάση κάθε φορά που λαμβάνουμε νέες και άγνωστες πληροφορίες. Ειδικά όταν απειλούν ευθέως τις βαθιά ριζωμένες πεποιθήσεις μας.

Οι περισσότεροι δεν το κουνάμε από τη ζώνη άνεσής μας. Και πολλοί από εμάς μισούμε οτιδήποτε σχετίζεται με την αλλαγή και το καινούριο. Καταπιεσμένοι από προκαταλήψεις και στερεότυπα, είμαστε διατεθειμένοι να λάβουμε υπόψη μας και να δεχθούμε μόνο όσες ιδέες επιβεβαιώνουν τον τρόπο σκέψης τον οποίο έχουμε διδαχθεί από το κοινωνικό και οικογενειακό μας περιβάλλον. Πράγματι, έχουμε την τάση να υποτιμούμε και να απομακρυνόμαστε από όσους σκέφτονται διαφορετικά. Όπως

και να περιστοιχιζόμαστε από –και να επαινούμε– όσους σκέφτονται με τον ίδιο τρόπο με εμάς.

Ελπίζω να μην είναι αυτή η περίπτωσή σου. Και ότι είσαι αρκετά ταπεινός και ανοιχτόμυαλος, ώστε να συγκρουστείς αποφασιστικά με το σύστημα πεποιθήσεών σου. Σε προτρέπω να διαβάσεις το παρόν δοκίμιο με αθωότητα. Η αλήθεια είναι πως το μήνυμα που θέλω να μεταδώσω μπορεί να μιλήσει στην καρδιά σου και να αποτελέσει τροφή για τη συνείδησή σου, αν παραμείνεις ευάλωτος και σε κατάσταση εγρήγορσης. Στην πραγματικότητα, η πρόθεσή μου είναι να σου παρουσιάσω στις επόμενες σελίδες κάτι που είναι αντίθετο και διαφορετικό από όσα σου έχουν πει ως τώρα. Για να επανασυνδεθείς με την πνευματική σου διάσταση, πρέπει να «ξεμάθεις» σχεδόν όλα όσα σου έχουν διδάξει. Το γνωρίζω αυτό από προσωπική πείρα.

Με τον ίδιο τρόπο που ένα ποτήρι μπορεί να γεμίσει μόνο όταν είναι άδειο, σε καλώ να αδειάσεις τον νου σου από δόγματα, στερεότυπα και προκαταλήψεις. Μόνο έτσι θα είσαι σε θέση να δεχτείς με ανοιχτό μυαλό τις πληροφορίες που περιέχει τούτο το δοκίμιο. Σε παρακαλώ, προσπάθησε να είσαι παρών κατά την ανάγνωσή του και να έχεις επίγνωση πότε οι προκαταλήψεις σου σε εμποδίζουν να το επιτύχεις αυτό, έχοντας ανοιχτό μυαλό και καρδιά.

Από την άποψη αυτή, να είσαι ιδιαίτερα προσεκτικός όταν διαβάζεις λέξεις όπως «θεός», «θρησκεία», «πνευματικότητα», «συνείδηση», «σοφία», «μυστικισμός», «φώτιση» ή «ιερότητα». Πρωτίστως γιατί έχουν στιγμιαία και απομακρυνθεί από την ουσιαστική και αρχική σημασία τους. Σε όλο το βιβλίο σου παραθέτω την ετυμολογία τους, ώστε να ανακτήσουμε μαζί την αυθεντική και αληθινή σημασία τους.

Μολονότι είναι αδύνατο να εκφράσω με λόγια αυτό που θέλω να μοιραστώ μαζί σου, λάβε υπόψη πως είναι πολύ πιθανό ούτε εγώ να καταφέρω να τα εξηγήσω όλα ούτε εσύ να μπορέσεις να με κατανοήσεις. Γιατί «μεταξύ αυτού που σκέφτομαι, που θέλω να πω, που νομίζω πως λέω, που λέω, που θέλεις να ακούσεις, που ακούς, που νομίζεις πως κατανοείς, που θέλεις να κατανοήσεις και κατανοείς, μεσολαβούν τουλάχιστον εννέα πιθανότητες να μην κατανοήσουμε ο ένας τον άλλο».³ Εν τέλει, μακάρι να ερμηνεύσεις τα λόγια μου με τρόπο που θα σε οδηγήσει στην αληθινή σημασία στην οποία παραπέμπουν τα γραπτά μου, οπότε θα μπορέσεις να βιώσεις, να απομοιώσεις και να ενσωματώσεις τους συλλογισμούς που περιέχονται σε αυτές τις σελίδες.

Το μυαλό είναι σαν το αλεξίπτωτο,
λειτουργεί μόνο όταν είναι ανοικτό.

ΑΛΜΠΕΡΤ ΑΪΝΣΤΑΪΝ

3. Από την πεποίθηση στην εμπειρία

Όλοι έχουμε διδαχθεί από το κοινωνικό και το οικογενειακό μας περιβάλλον να βλέπουμε τη ζωή με συγκεκριμένο τρόπο. Κι εσύ το ίδιο. Επομένως, ο νους σου είναι φυλακισμένος σε μια αόρατη «εννοιολογική γυάλα». Όπως και να 'χει, αυτή η θρησκευτική επιρροή τείνει να δημιουργεί τρεις τύπους ατόμων: πιστούς, άθεους και αγνωστικιστές. Οι πρώτοι πιστεύουν στον Θεό· οι δεύτεροι δεν πιστεύουν σε αυτόν· και οι τρίτοι παραμένουν ουδέτεροι.

Κατά περίεργο τρόπο, το παρόν βιβλίο δε θα ικανο-

ποιήσει καμία από αυτές τις ομάδες. Κυρίως γιατί πραγματεύεται την κοσμική πνευματικότητα, η οποία δεν έχει σχέση με την πίστη, αλλά με την εμπειρία. Δε συμφωνεί με κανέναν θρησκευτικό θεσμό. Ούτε υποστηρίζει ή ασπάζεται τον μηδενιστικό αθεϊσμό ως φιλοσοφία ζωής. Επίσης, αντί να απορρίπτει την πιθανότητα να κατανοήσουμε τον Θεό και το σύμπαν, περιγράφει βήμα βήμα το μονοπάτι της αυτογνωσίας που πρέπει να διασχίσεις αν είναι να επανασυνδεθείς με τη θεϊκή σπίθα με την οποία γεννήθηκαν.

Αν έχω μάθει κάτι, είναι πως οι λέξεις «αλήθεια», «σοφία» και «αγάπη» είναι συνώνυμες. Και ο κοινός παρονομαστής τους είναι ότι δεν μπορούν να διδαχθούν. Κατά βάσιν επειδή δεν έχουν καμία σχέση με την πληροφόρηση, τη γνώση ή την ευρυμάθεια. Γι' αυτό και δεν μπορούν να γίνουν κτήμα μας μέσω της διδασκαλίας ούτε μέσω της μετάδοσής τους από κάποιον γκουρού. Ο μόνος τρόπος να γνωρίσεις την αλήθεια, να γίνεις σοφός και να μάθεις να αγαπάς είναι να βιώσεις βαθύτατα μεταμορφωτικές εμπειρίες. Είναι μια διαδρομή που πρέπει να τη διανύσεις μόνος. Κανείς άλλος δεν μπορεί να το κάνει για λογαριασμό σου.

Προφανώς, το παρόν δοκίμιο δεν έχει τη δύναμη να σου αλλάξει τη ζωή. Κανένα δοκίμιο δεν την έχει. Ανάλογα με τη στάση που θα τηρήσεις απέναντί του –όπως και την προδιάθεση με την οποία θα εφαρμόσεις όσα λέει στην πράξη– μπορεί και να επέλθει η μεταμόρφωση ποιος ξέρει; Όπως και να 'χει, σε διαβεβαιώνω πως θα μοιραστώ μαζί σου μόνο συγκεκριμένες οικουμενικές αλήθειες, τις οποίες έχω επιβεβαιώσει μέσω της προσωπικής μου εμπειρίας.

ΑΛΑΖΟΝΕΙΑ *ENANTIION* ΤΑΠΕΙΝΟΤΗΤΑΣ

Όταν έρχεσαι αντιμέτωπος με οποιαδήποτε ιδέα θέτει υπό αμφισβήτηση το πνευματικό σου στάτους κβο, είναι σημαντικό να μη συγχέεις την αλαζονεία με τον σκεπτικισμό. Κυρίως γιατί ο αλαζόνας –ή ψευδοσκεπτικιστής– δε θέτει νέα ερωτήματα, αφού πιστεύει ότι διαθέτει όλες τις απαντήσεις, και προβάλλεται ως η φωνή της αλήθειας. Η παραδοχή ότι δε γνωρίζει –ή ότι κάνει λάθος– είναι τρομερά επώδυνη για το εγώ του. Κι έτσι κλείνεται σιγά σιγά σε μια πνευματική φυλακή βασισμένη σε πεποιθήσεις και αντιλήψεις από δεύτερο χέρι, πολλές από τις οποίες είναι ψευδείς και περιοριστικές.

Όσο σίγουρη κι αν φαντάζει, η αλαζονεία είναι μια βιτρίνα που συνήθως κρύβει έναν βαθύτατο φόβο για την αλλαγή. Έτσι, ο αλαζόνας κάνει τα αδύνατα δυνατά για να μην αλλάξει την άκαμπτη και στατική θέση του για τη ζωή. Δυσκολεύεται πολύ να κάνει αυτοκριτική και να αμφισβητήσει τον εαυτό του. Πρώτα απ' όλα, γιατί αυτό συνεπάγεται κάτι που τον φοβίζει: να διαρρήξει τα θεμέλια πάνω στα οποία έχει δομήσει την ταυτότητά του. Για τον λόγο αυτό, όταν έρχεται σε επαφή με νέες πληροφορίες, νιώθει ότι ξεβολουέται και απειλείται. Έτσι, έχει την τάση να γελοιοποιεί, να δαιμονοποιεί και να αντιστέκεται σθεναρά σε ιδέες που διαφέρουν από τις δικές του.

Η ουσία του ζητήματος είναι πως η αλαζονεία –ή ψευδοσκεπτικισμός– είναι μια στάση ανεπαρκής και ανεργμάτιστη, η οποία περιορίζει την ικανότητά σου να βλέπεις και να κατανοείς τα πράγματα από μια νέα οπτική. Από άποψη βιολογική, έρχεται σε αντίθεση με τη φυσική τάξη των πραγμάτων, γιατί σε εμποδίζει να εξελιχθείς ψυχο-

λογικά και πνευματικά ως άνθρωπος. Αντιθέτως, η ταπεινότητα της παραδοχής ότι δε γνωρίζεις και ότι είσαι διατεθειμένος να μάθεις σου επιτρέπει να αναπτύξεις έναν υγιή και εποικοδομητικό σκεπτικισμό. Με άλλα λόγια, να αναζητάς ό,τι δε γνωρίζεις, για να διευρύνεις την αντίληψη και την κατανόησή σου. Στην ουσία, δεν είναι παρά μια ένδειξη που φανερώνει την ωριμότητά σου.

Επομένως, είναι θεμελιώδες να είσαι πάντα ανοιχτός στο καινούριο και στο άγνωστο. Βέβαια, μην πιστεύεις τίποτα από όσα σου λένε ή όσα διαβάζεις, ούτε και το περιεχόμενο αυτού του δοκιμίου, φυσικά. Αντιθέτως, φρόντισε να αναλύεις, να αμφισβητείς και να διασταυρώνεις με τρόπο σχολαστικό όλες τις πληροφορίες που λαμβάνεις από το περιβάλλον. Και, στο μέτρο του δυνατού, να τις επιβεβαιώνεις μέσω της προσωπικής σου εμπειρίας. Το μυαλό δεν μπορεί να κατανοήσει την αλήθεια, τη σοφία και την αγάπη. Μόνο να τις βιώσει μπορεί μέσω της καρδιάς.

Ωστόσο, επίτρεψέ μου να επιμείνω: σε παρακαλώ, μην πιστεύεις τίποτα. Μην κάνεις το λάθος να μετατρέψεις αυτές τις ιδέες σε νέες πεποιθήσεις. Είναι σημαντικό να διαβάσεις το βιβλίο με επιφυλακτική και κριτική στάση. Και, κυρίως, να τολμήσεις να το εφαρμόσεις. Αν έχεις διαβάσει ως εδώ, σ' ευχαριστώ για τον χρόνο, την προσοχή και το ενδιαφέρον σου. Καλό ταξίδι!

Κανείς δε μέθυσε ποτέ όταν κατανόησε
τη λέξη «κρασί».

ANTONY NTE MELL0